

ТЕМАТИЧЕН ПЛАН

на учебна дисциплина „Методология и методика на научните изследвания“ в ОНС Доктор

1. СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

№	ТЕМА	Часа
Уводен раздел. Основи на научните изследвания		
1	Характеристика на научните изследвания. Научни резултати и научни продукти. Основни етапи на научното изследване. Стопанството като обект на изследване. Цели, обект и предмет на ММНИ. Обща теория и частни теории на ММНИ. Идеални и реални модели в научното изследване. Характеристика и структура на учебния курс.	4
2	Необходимост и класификация на науката. Исторически периоди в развитието на науката. Междудисциплинни и интердисциплинни движения в науката. Формиране структурата на съвременната наука на обектен признак. Обща теория за стопанството. Характеристика. Стопанска аксиология. Работен модел на класификация на науките за стопанството и на икономическата наука. Определяне на предметната област на научното изследване в системата на науките за стопанството.	4
3	Научна етика. Обща представа за етика, морал, приложна етика, професионална етика. Място на ценностите в науката. Отговорност на науката. Етиката в науката – ценности, норми, принципи, практики; роля на етиката в науката – формиране, регулиране, регламентиране. Типичните етически проблеми в науката. „Правилата на играта” и правилното поведение в науката – етиката като деонтология; възлови моменти в развитието на професионалната етика в науката. Отклонения от правилното поведение в науката. Последствия от отклоненията и справяне с тях. Етически кодекси – роля и място в научната дейност и структури.	4
	Първи раздел. Методология на научните изследвания	
4	Научната теория и проблемът за демаркацията. Широко схващане за науката. Тясно схващане за науката (обичайно разбиране за отделните науки. Карл Попър и критиката му на обичайното разбиране. Бележки върху възгледа на К. Попър). Абстрактен характер на научната теория. Универсалните твърдения в модерната логика. Системност на теорията. Дедуктивна теория. Непротиворечивост (теоремата на Дънс Скот). Аналитични и синтетични теории. Смисълът на въпроса за демаркацията.	4

5	Научно обяснение и предсказание. Ежедневно и научно обяснение. Понятие за причинност и ежедневно обяснение. Логическа структура на научното обяснение. Обяснение и предсказание. Що е историческо обяснение? Има ли закони на историята?	4
6	Проблемът за универсалния научен метод. Емпиричният характер на теорията като признак за научност: идеята за емпирична теория. Два подхода към въпроса за научността: методологически и по линията на опитната проверимост. Френсис Бейкън и индуктивният метод. Бейкъновата каузална индукция. Дейвид Хюм и проблемът за индукцията. Методологическите възгледи на Рене Декарт. Имануел Кант за отношението между хипотезата и опита. Назад към Платон и Сократ.	4
7	Проблемът за опитната проверяемост на теорията. Верификационизъм. Проблеми на верификационизма. Фалшификационизъм. Карл Попър за прогреса в науката. Томас Кун и Имре Лакатош за фалшификационизма. Алтернативи на фалшификационизма.	2
8	Традиционно понятие за познание и научно понятие за познание. Познанието в традиционния смисъл на думата като вяра, чиято истинност е удостоверена. (Тричастна дефиниция на „познание“). Понятието за истина в науката. Идеята за истинностния прогрес.	2
9	Общо име и дефиниция. Собствено и общо име. Два вида общи имена: от «класически» тип (конституирани на принципа на тъждеството) и от Витгенщайнов тип (конституирани на принципа на семейното сходство). Естествени и въображаеми класове. Кои общи имена подлежат на дефиниране? Строго и нестрого дефиниране. Видове дефиниции и дефиниционни техники. Изисквания към дефиницията.	4
	Втори раздел. Методика на научните изследвания	
10	Разработване на методиката на научното изследване. Паспорт на дисертационното изследване. Избор на тема за докторска дисертация. Формулиране на изследователския проблем. Индивидуални мотиви на докторанта. Значимост. Актуалност. Работно формулиране на темата. Първоначално проучване на литературни и фактологически източници. Работни хипотези. Вероятност за постигане на нови научни и практически резултати.	4
11	Цел, обект и предмет на научното изследване. Характеристика на обекта на изследването. Актуализация на работната формулировка на темата и работните хипотези. Избор на изследователски методи. Разработване на система от измерители и показатели за анализ, оценка и прогноза за обекта на изследване. Разработване на методическа база данни. Планиране на емпиричното наблюдение. Логическа структура на изложението и	4

	работна структура на докторската дисертация. Разработване на речник на понятийния апарат на изследването.	
12	Значение на проучването на научна информация за научните изследвания. Работа с каталози и бази данни. Авторитетни източници на научна информация. Постигнати и утвърдени от научната общност резултати в дадената област – преглед и обобщаване на постиженията и приносите на други автори. Проследяване на литературата във времето. Критичен анализ на литературата. Извеждане на възможности за научен принос. Защитени докторски дисертации и дисертации в процес на разработване в страната и чужбина. Публично достъпни информационно-търсещи системи и бази данни в Интернет. Мястото на литературата и данните в научните изследвания. Класификация JEL. Актуализация на работната хипотеза.	4
13	Оформяне и презентация на дисертационния труд. Цитиране и архитектура на библиографията. Оформяне на текста: заглавна и титулна страница, заглавия в глави и параграфи. Междуредни интервали, формули, таблици, схеми и др. Научна и стилова редакция. Презентация на дисертационния труд. Публикации и автореферат (елементи, видове проекции на дисертационния текст, обобщаване на приносите). Експозе пред научното жури: изисквания, варианти и етика на комуникационното поведение при защита.	4
	Трети раздел. Научноизследователски проекти и защита на научните резултати	
14	Разработване и финансиране на научно-изследователски проекти. Задължителни атрибути на приносния изследователски проект. Превръщане на идеята за изследване в защитимо предложение за изследователски проект. Източници на финансиране за изследователските проекти в УНСС, в България, в ЕС и в останалия свят. Университетски фондове за изследвания. Национален иновационен фонд, Национален фонд научни изследвания. Програма Хоризонти 2020. Глобална мрежа за развитие. Стипендии за докторантски изследвания. Създаване и управление на научен колектив от студенти и докторанти. Използване на професионални контакти за включване в научни консорциуми. Публикуване на резултатите от проекта в реферирани научни издания с импакт фактор.	4
15	Научните резултати като обект на интелектуална собственост. Характеристики на научните резултати, обуславящи спецификата на собствеността върху тях. Признаване правото на интелектуална собственост върху научни резултати в международните договори и в	4

	националното законодателство.	
16	Условия за възникване на авторското право върху научни резултати. Съдържание и времетраене на авторското право. Автор, авторство и съавторство. Авторство върху производни, сборни и колективни научни разработки. Използване на научните резултати от работодателя. Авторски договор и авторско възнаграждение. Конфликт на авторски и културни права и механизми за разрешаването им. Свободно използване на научните резултати за академични и други цели.	4

2. ЛИТЕРАТУРА

А. ОСНОВНА

1. Колев, Ц. „Основи на общата теория за стопанството”, ЕКИУ, Пловдив, 2011 г.
2. Кулов, В. “Проблеми на научната методология в светлината на възгледите на Карл Попър”, София, 2005 г.
3. Кулов, В. „Логика”, С., 2007 г.
4. Кулов, В. „Понятия за философия”, С., 2009 г.
5. Кулов, В. „Лекции по философия”, ИК на УНСС, С., 2012 г.
6. Кун, Т., “Структура научных революций”, Прогресс, Москва, 1977 г.
7. Лакатош, И., “Доказательства и опровержения”, Наука и изкуство, София, 1983 г.
8. Лулански, П. “Как да напиша и защита дисертация? (докторантска аналитика)”, София, 2007 г.
9. Лулански П. Скринингово поле на дисертационния труд//Икономически алтернативи, 2011, №1.
10. Лулански П. Дефицити в докторантското изследователско поле на стопанските науки//Икономика 21, 2011, №2.
11. Новакович, Йосип „Курс по творческо писане. Стъпка по стъпка”, Сиела, С., 2012 г.
12. Петров, С., “Методология на субстратния подход”, Наука и изкуство, София, 1980 г.
13. Поппер, К., “Нищета историцизма”, Прогресс, Москва, 1993 г.
14. Попър, К., “Безкрайното търсене /Автобиография на един интелектуалец/”, Златорогъ, София, 1998 г.
15. Файерабенд, П., “Против метода”, Наука и изкуство, София, 1996 г.
16. “Философия на науката. Антология”, ЛИК, София, 1999 г.
17. Цакова, В. „Произведенията на науката като обект на интелектуална собственост”, Университетско издателство „Стопанство”, С., 2009 г.
18. Biggam, John, “Succeeding with Your Master’s Dissertation. A step-by-step handbook,” Open University Press, McGraw-Hill, New York, NY, 2008
19. Chandrasekhar, R. “How to write a thesis: a working guide”, mimeo, 2002, retrieved Sept. 2012, from: <http://ciips.ee.uwa.edu.au/pub/HowToWriteAThesis.pdf>
20. Dunleavy, Patrick, “Authoring a PhD. How to plan, draft, write and finish a doctoral thesis or dissertation”, Palgrave Macmillan, New York, NY, 2003

21. Finn, John A. "Getting a PhD. An action plan to help manage your research, your supervisor and your project", Routledge, New York, NY, 2005
22. Johnson, W. Brad, Mullen, Carol A. "Write to the Top! How to Become a Prolific Academic," Palgrave Macmillan, New York, NY, 2007
23. Mauch, James E., Park, Namgi, "Guide to the Successful Thesis and Dissertation. A Handbook for Students and Faculty," 5th Ed., Marcel Dekker, New York, NY, 2003
24. Popper, K., "The Logic of Scientific Discovery", Routledge, London and New York, 1995.
25. Przeworski, Adam, Salomon, Frank "On the Art of Writing Proposals. Some Candid Suggestions for Applicants to Social Science Research Council Competitions, Social Science Research Council, Brooklyn, NY, 1995, www.ssrc.org
26. Redman, D. A., "Economics and the Philosophy of Science", Oxford, Oxford University Press, 1991.
27. Walliman, Nicholas, "Research Methods. The Basics," Routledge, New York, NY, 2011

Б. ДОПЪЛНИТЕЛНА

28. Йорданов, И., "Науката като логическа и обществена система", С., 1975 г.
29. Лакатос, И., Фальсификация и методология научноисследователских программ, "Медиум", Москва, 1995.
30. Тасев, Г., Григоров, В., Смрикаров, А. "Законова база и структура на дисертационния труд", Русенски университет "А.Кънчев", Русе, 2002 г.
31. Орлов, А.Н. "Методология на научните изследвания", Русе, 2003 г.
32. Франк, Ф. "Философия науки", Москва, 1960 г.
33. Экономика как искусство. Методологические вопросы применения экономической теории в прикладных социально-экономических исследованиях. - Москва: Наука, 2008.
34. Blaug, Mark, "The Methodology of Economics", Cambridge Surveys of Economic Literature, Cambridge, Cambridge University Press, 1980.
35. Cairnes, J. E., "The Character and Logical Method of Political Economy", second and enlarged edition, London, Macmillan and Company, 1875.
36. Dyke, C. E., "Philosophy of Economics", Englewood Cliffs, NJ, Prentice-Hall, 1981.
37. Friedman, Milton, "The Methodology of Positive Economics, in Essays in Positive Economics", Chicago, IL, University of Chicago Press, pp. 4-14, 1953.
38. Klant, Johannes, "The Nature of Economic Thought: Essays in Economic Methodology", Cheltenham, Edward Elgar, 1994.
39. Marschak, Jacob, "A Discussion on Methods in Economics", Journal of Political Economy, № 49, June, 1942.
40. Newton-Smith, W.H., "The Rationality of Science", Routledge, London and New York, 1994.
41. Popper, K., "Realism and the Aim of Science", Routledge, London and New York, 1985.